

Yükselen İrkçılık ve İslamofobi Gölgesinde Yaşayan Avrupa Türkleri: Almanya Örneği

Oğuzhan Yanarışık*

Avrupa toplumlarında Türkiye ve genel olarak Türkler hakkındaki yanlış ve çarpık bilgilendirme neticesinde ortaya çıkan yönlendirilmiş cehalet, günümüzde Avrupa'da yaşayan Türklerin karşılaştıkları problemlerin arkasında yatan en temel faktörlerin başında geliyor. Tarih çalışmalarından medya haberlerine, sinema filmlerinden düşünce kuruluşu raporlarına kadar uzanan pek çok farklı kaynak, bu bilgi çarpıtmasında önemli roller oynuyor. Ortalama bir Avrupalının bu kasıtlı yanlış bilgilendirme bombardımanının etkilerinden kurtulabilmesi oldukça zor. Türkiye'ye ve Avrupa'da yaşayan Türklere sempatiyle bakanlar arasında bile, Türkler hakkında seyrettiği, okuduğu veya dinlediği pek çok olumsuz yayının izlerini görmek mümkün. Bu çerçevede, yanlış ve çarpık bilgilendirmenin Avrupa'daki Türklerin pek çok kez karşılaştığı ayrımcı muamelenin alt yapısını oluşturan en önemli sebeplerden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Tarihî kökenleri derinlere uzanan bu karalama kampanyasında, Osmanlı'ya karşı

duyulan nefretin ciddi bir payı var. Nitekim özellikle İstanbul'un fethinden itibaren, Avrupa'daki kiliselerde Türklere karşı dinî ayinler düzenlenmeye başlanmıştı. Osmanlı'nın sürekli zafer kazanıp Avrupa içlerine doğru ilerlemesiyle birlikte, Türklerin Hristiyanlığı yok edeceği korkusu bütün Avrupa'yı sardı. Kilise, bu duruma ilginç önlemler almaya çalıştı. Örneğin, Prag Başpiskoposu Türklerin Hristiyanlık üzerindeki galibiyetlerini ve yaklaşan tehlikeyi halka hatırlatması için, her Cuma saat dokuzda kilise çanlarının çalınması talimatını verdi. 16. yüzyılda yaşamış Viyana Piskoposu Fabri, vaazında cemaatini uyarıyordu: "Bu gökyüzü altında Türklerden daha merhametsiz ve daha gözü pek canı yoktur. Genç yaşlı veya kadın erkek ayrımı yapmadan, herkesi katlederler." Sadece 16. yüzyılda bile, Avrupa'da Türk düşmanlığı ihtiva eden 2500 civarında kitap yazıldı. Böylece, "kana susamış Türk" imajı zihinlere iyice kazınmaya çalışıldı.¹

Protestanlık mezhebinin kurucusu Martin Luther'e göre, Türk istilası, papalık makamı ile kilisedeki yolsuzluk ve bozulma sebebiyle, Yaratıcının Hristiyanlara gönderdiği bir cezaydı. Türkler, Osmanlı ve İslamiyet hakkındaki bu tip negatif propagandalar, daha okul yıllarında başlıyordu. Mesela 1795'te yayınlanan bir ders kitabında, İslamiyet şöyle tanımlanıyordu: "Bugüne kadar bütün Türklerin günah çıkardığı kişi olan büyük düzenbaz Muhammed tarafından uydurulan bozuk din." 1833'te Londra'da basılan bir coğrafya kitabında ise Türkler şu üç cümleyle tarif ediliyordu: "Türkler genelde uzun boylu, güçlü ve dirençlidirler. Tembel, gaddar ve cahil bir toplulukturlar. Sigara içmeyi severler."²

Osmanlı'nın muzaffer olduğu dönemlerde Avrupa'ya hâkim olan korku, sonradan gittikçe azalsa da Türklere karşı duyulan nefret hiçbir zaman yok olmadı. Hatta bağımsızlık kazanan Balkan ülkelerindeki Osmanlı'ya

(*) University of Warwick, Siyaset ve Uluslararası Çalışmalar Bölümü.

(1) Ingmar Karlsson. "The Turks as a Threat and Europe's Other," içinde Swedish Institute for European Policy Studies, Turkey Sweden and the European Union: Experiences and Expectations (Nisan 2006, Stockholm).

(2) Karlsson. 6-7.

Avrupa'dan silme fikriyle birlikte, güçlenerek devam etti. Birinci Dünya Savaşı esnasında, özellikle İngiltere'nin propaganda faaliyetleri hız kazandı. Dönemin İngiliz Başbakanı Lloyd George, bu çalışmalarda izlenmesi gereken yolu şöyle tarif ediyordu: "Yaptığımız yayınlarda Türklerin yönetim kabiliyetinden yoksun olduğu, adaletsiz davrandığı ve en önemlisi katliam yaptığı fikrini işlemeliyiz. Tabii bunu zamana yayarak, kademeli bir şekilde yapmalıyız ki asıl amacımız anlaşılmasın."³ Nitekim sonradan İngiliz Propaganda Bakanlığı tarafından basılan ve asılsız Ermeni soykırım iddialarını dile getiren Mavi Kitap benzeri yayınlar, bu talimat çerçevesinde hazırlanacaktı.

Günümüzde Avrupa'da okunan tarih çalışmalarında da halen Osmanlı'ya ve Türkiye'ye karşı duyulan düşmanlık ön plana çıkmaktadır. Her ne kadar meşhur Fransız tarihçi Fernand Braudel, Osmanlı'nın "Avrupa'da çok uzun süreden beri inkâr edilen gerçek ihtisamı, tarihçilerin yaptığı ilmi araştırmalar neticesinde şimdi daha iyi anlaşılmaktadır" dese de;⁴ Batı menşeli tarih çalışmalarında hâlâ Türkiye'ye yönelik olumsuz bir tutum hâkim. Bu durumu saygın tarihçi Halil İnalcık, kısa ve net bir şekilde izah ediyor: "Avrupa... Türkiye'yi sevmez. Tarihçileri Avrupa halkına hitap eden eserlerinde Türkiye'yi daima istilacı, geri, savaşçı gibi gayet kötü sıfatlarla anlatırlar."⁵

Bir diğer önemli tarihçi Yılmaz Öztuna, Batı tarih anlatımındaki bu Osmanlı ve Türkiye aleyhtarlığının kaynağını Osmanlı fütuhatına bağlıyor: "Osmanlı, Avrupa'nın Asya ve Afrika'yı ele geçirmesine 19. asra kadar karşı koyduktan başka, 1354'te çıktığı Gelibolu Yarımadası'ndan başlayarak, Avrupa kıtasının önemli ülkelerine el koydu. Osmanlı korkusunun bugün de Batı'da devam ettiğinin emareleri açıktır."⁶ Bu tarih anlayışı, Osmanlı ile Türkiye'yi özdeşleştirmiş olan Batı kamuoyunun, günümüz Türkiye'si ve Avrupalı Türkler ile ilgili algılarını da önemli ölçüde şekillendirmektedir.

Avrupa'da Türklerle ve Osmanlı'ya karşı duyulan kin ve nefretin izlerine, bütün dünyada sıklıkla başvurulan meşhur İngilizce sözlüklerde bile rastlamak mümkün. Örneğin, 1995 basımı *Oxford English Reference* sözlüğünde "Türk" kelimesinin karşısında yazan iki manadan biri aynen şu: "gaddar, vahşi veya zaptedilemez kimse." *Random House* İngilizce sözlüğünde ise "Türk" kelimesine verilen mana, "vahşi, yabani veya zorba insan." *Merriam-Webster* İngilizce sözlüğünde, sunulan manalardan biri şöyle: "zalim ve acımasız kişi." Bir milletin isminin sözlüklerde bile böylesine aşağılayıcı bir üslupla tanımlanması, aslında durumun vahametini tek başına ortaya koyuyor.

Türk insanının Batı edebiyatında ve sinemasındaki tasviri de benzer şekilde genel Orta Doğu klişesi çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu eserlerdeki Türkler sadece çirkinlik ve kirlilik gibi negatif fizikî özelliklerle tasvir etmekle kalmıyor, aynı zamanda vahşi, güvenilmez, şehvet düşkünü ve mantık yeteneği olmayan üçkâğıtçı karakterlere uygun görülüyorlar. Tek işi batılı kahramanlara zorluk çıkarmak olan ve eninde sonunda yenilen tipler şeklinde resmediliyorlar. Ülke olarak Türkiye ise bütün önemli ve iyi işlerin Batıdan gelen kahramanlar tarafından yapıldığı silik bir arka plan olarak kullanılıyor.⁷

Bu durumun kökenleri, çok eski dönemlere kadar uzanıyor. Örneğin, Simon Shephard Rönesans döneminde üretilen eserlerdeki Türk imajı hakkında şöyle diyor: "Türkler, Tatarlar ve hatta Acemler, Avrupa Hristiyanlığını tehdit eden kâfir güçler olarak anlatılırlar. 'Türk' kelimesi temel olarak iki anlamda kullanılıyordu: Biri kendine has özellikleri olan İslam devletini belirtmek içindi. Diğeri ise davranış kalıbı ve karakter olarak kötü ve insafsız tutumu ifade ediyordu."⁸

(3) Karlsson, 10.

(4) Fernand Braudel. *A History of Civilizations* (1995: Harmondsworth, Penguin Books): 60-92.

(5) Halil İnalcık, NTV'de katıldığı televizyon mülakatı, (29 Mart 2011).

(6) Yılmaz Öztuna, "Batı'nın Bitmeyen Korkusu: Osmanlı," *Türkiye* (26 Kasım 2011).

(7) Kamil Aydın, "The Good, and the Bad and Ugly: Western Cinema Images," *The Fountain* 1:3 (Kış, 1993).

(8) Shepherd Simon. *Marlowe and The Politics Of Elizabethan Theatre* (1986: Sussex, The Harvester Press):142.

Bu yaklaşımı günümüzde halen Türkiye’de de çok popüler olan sanatçıların eserlerinde de görmek mümkün. Mesela İstanbul’u kirli bir yer olmakla eleştirmekle kalmayan ve oradaki minareleri de “gereksiz yere dikilmiş kirli, beyaz mumlara” benzeten Amerikalı edebiyatçı Ernest Hemingway, bunlardan yalnızca bir tanesi.⁹ Bütün zamanların en çok satan seyahatnamelerinden biri olan kitabında, Sultan Abdülaziz’i “güçsüz, aptal, cahil ve kukla” sıfatlarıyla tanımlayacak kadar alçalan; Türkleri yalancılıkla, ahlaksızlıkla ve kötü kokmakla itham eden Mark Twain, bir diğeri.¹⁰

Her yaşta ve eğitim seviyesinden Avrupalı ve Amerikalıya ulaşan buna benzer birçok edebiyat ve sinema eseri aracılığıyla, yıllar boyunca kafalara barbar, pis, zalim, çirkin, sapık ve ahlaki değerlerden yoksun Türk imajı kazındı. Türkiye hakkında detaylı bilgiye sahip olmayan milyonlarca kişinin, Türkiye’yle ilgili yegâne bilgi kaynağı olan bu tip popüler kültür ürünleri, doğal olarak Türkiye’nin ve Türklerin Avrupa’nın bir parçası olamayacak kadar kötü olduğu fikrini sürekli besledi.

Bütün bunların yanında, Batıda yaşayan insanların her gün maruz kaldıkları medya bombardımanında da benzer bir çarpıtılmış Türkiye ve Türk tablosunun hâkim olduğu görülmekte. Avrupa basınında Türkiye hakkında çıkan yayınlarla ilgili araştırma yapan Ellen Svendsen, diğer pek çok gözlemci gibi, haberlerdeki en önemli ortak özelliğin ‘negatiflik ve karamsarlık’ olduğu sonucuna varıyor. Sadece bomba patlaması, felaketler ve insan hakları ihlalleri gibi olumsuz şeyler üzerinde duran ve olumlu şeyleri görmezden gelen haber bültenlerinin, negatif bir Türk imajı oluşturduğu tespitinde bulunuyor.¹¹ Haber yayınlarının bir diğer önemli ortak yönü de 11 Eylül saldırıları sonrası yapılan olumsuz propagandalar neticesinde, Müslüman kimliğinin Türkiye ve Türk karşıtlığının önemli sebeplerinden biri haline gelmesi. Svendsen’in deyişiyle, “Türkler Avrupa tarihi boyunca ısrarla şiddet, cinsel sapkınlık ve ahmaklıkla ilişkilendirildi.” Osmanlı’nın

Avrupa kimliğinin şekillenmesindeki tarihi “öteki”liği ile birleştirilerek, Türklerin kültürel olarak diğer bütün Avrupalılardan farklı olduğu görüşü yaygınlık kazandı.

Son olarak belirtmek gerekir ki maalesef bu karalama kampanyasında Türkiye’den Avrupa’ya giden bazı akademisyen, siyasetçi ve medya mensuplarının da önemli katkıları oldu. Genelde hükümete muhalefet edeceğim derken halkı aşağılayan bu sözde aydınlar, sürekli Türkiye’nin elde ettiği başarıları gölgeleme ve Türkiye’nin geleceğiyle ilgili Avrupa kamuoyunda korku yayma gayretine girdiler. Hatta bu uğurda yeri geldiğinde, Türkiye’nin son yıllarda kat ettiği mesafeyi takdir eden yabancılarla mücadele etmeyi bile göze aldılar.

Yirminci yüzyılın önemli fikir adamlarından Cemil Meriç’in kendi tarihini tahrif etmeye çalışan, şuarsuz ve idraksiz kişiler olarak gördüğü için, batı hayranlığını abartarak batılılaşmış şaşkınlık (müstağripler) dediği aydın tipi, bu konuda önemli roller oynadı. Kökenleri Tanzimat sonrasına uzanan ve yine Meriç’in ifadesiyle, “kendi mukaddeslerini inkar [ederek]... ülkesiyle göbek bağı koparan...”¹² bu elit zümre, Avrupa’daki her platformda Türkiye’yi ve dolayısıyla Türkleri kötülemeyi kendisine âdeta vazife bildi. Akademik çevrelerde ve bürokraside yoğun bir şekilde yer alan bu grubun aşağılık kompleksine sahip mensupları, özellikle Osmanlı tarihini ve medeniyetini karalayarak, Avrupa’dan kabul görmeyi ümit etti. Türkiye kamuoyundan fazla tepki çekmemek için de bu faaliyetlerini daha çok kapalı kapılar ardında yürüttü.

Irkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı gibi tutumların kökleri, yukarıda değinildiği üzere Avrupa tarihinin derinliklerine uzanıyor. Nitekim bu tehlikeli fikir akımları,

(9) Hamalian Leo ve Ara Baliozian. “Hemingway in Istanbul,” *Ayarat* 29. (Bahar, 1988): 43.

(10) Mark Twain, *Immocents Abroad* (1869: American Publishing Company): 127 ve 463.

(11) Ellen Svendsen, “The Turks Arrive! European Media and Public Perceptions of Turkey,” *ZEI EU-Turkey-Monitor* 2:3 (Kasım 2006): 3.

(12) Cemil Meriç, *Bu Ülke* (1996: İstanbul, İletişim Yayınları): 97 ve 139.

İngiliz sömürgeciliği, Haçlı seferleri ve Alman Nazilerin saf ırk tezi temelli katliamlarında olduğu gibi, en kanlı meyvelerini Avrupa topraklarında verdi. İnsanlık dışı uygulamalara zemin hazırlayan bu tür yaklaşımların nüvele-ri, dondurulmuş bir şekilde Avrupa toplum-larının kültürel hafızalarında uykuya dalmıştı. 11 Eylül 2001 terör saldırıları sonrası dönemde uygun sosyal ve siyasi ortamı bulunca, ye-niden filizlendi.

Bu durum, Avrupa ülkelerinde yaşayan Türklerin günlük hayatlarında karşılaştıkları zorlukların artmasını beraberinde getirdi. Ayrıca Türkiye'nin Avrupa ile olan ilişkile-rinde de sıkıntılara yol açtı. Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerine sekte vuran en mühim fikrî engellerin de kaynağını teşkil etti. Her ne kadar Cumhuriyet döneminin büyük bir bölümünde geçmişi inkâr politikası izlen-diye de Türkiye, Avrupalılar tarafından hep Osmanlı Devleti'nin devamı olarak kabul edildi. Osmanlı'nın yüzyıllarca Avrupa'da İslamiyet'in bayraktarlığını yapması sebebiyle, İslamiyet denilince pek çok Avrupalının aklına ilk Türkiye geldi. Bir başka deyişle, Müslümanlık Türklerin millî kimliğinin en belirleyici karakteri olarak görüldü. Nitekim Avrupa'nın göbeğinde Bosnalı Müslümanla-ra soykırım uygulayanların başında gelen Sırp General Ratko Mladic, 11 Temmuz 1995'te katliam öncesi kameralara dönüp, "Türklerle karşı olan isyanın anısına, Müslümanlardan intikam alma zamanı geldi." diyordu.¹³ Do-layısıyla, Avrupa'da yükselen İslam karşıtlığı, doğrudan Türk aleyhtarlığını besledi. Bunun-la birlikte, sayıları beş milyona yaklaşan Türk göçmenler, bütün Avrupa'yı etkisi altına alan yabancı karşıtı infialin de ana hedefi oldu.

Bu eğilim, özellikle 11 Eylül 2001 te-rör saldırıları sonrasında, terörizmi İslami-yet'le ilişkilendiren söylemlerle palazlandı. Avrupa'da yaşayan Müslümanlara karşı, fizikî saldırılar da dâhil olmak üzere, her tür düş-manca tutum artış gösterdi. Örneğin, 11 Ey-lül'ün hemen ardından, sadece İngiltere'de Müslümanlara karşı 300'den fazla saldırı ger-çekleştirildi. Demokrasi ve hoşgörünün beşi-ği olarak bilinen bu ada ülkesinde, 11 Eylül

sonrası düzenlenen bir kamuoyu yoklaması-na göre, İngilizlerin yüzde 26'sı İslamiyet'in Batı değerleri için bir tehdit olduğunu düşü-nüyordu.¹⁴ Diğer bazı Avrupa ülkelerinde ise durum daha da vahimdi.

Almanya: "Çok Kültürlülüğü Başaramadık"

Bütün bu söylenenler çerçevesinde son yıllarda göçmenler ve özellikle Türkler aleyhinde konuşmak ve yazmak, Almanya'da gittikçe yaygınlaşan bir tutum haline geldi. Örneğin, Hristiyan kimliğini ön planda tu-tan Horst Seehofer gibi siyasetçiler, Türkiye ve Arap ülkelerinden gelen göçmenlerin Al-manya'ya entegre olmakta zorlandığını öne sürüyordu. İktidardaki Hristiyan Demokrat Partinin parlamentodaki grup başkanı Volker Kauder örneğinde olduğu gibi, en üst düzey ağızlardan, "İslam Alman gelenek ve kimli-ğinde yoktur. Dolayısıyla Almanya'ya ait de-ğildir" denilebiliyordu.

Benzeri görüşleri, çok daha ağır bir üslupla dile getiren Sosyal Demokrat Parti'li (SPD) Thilo Sarrazin, "Müslümanlar kadar güçlü biçimde suça ve refah devletinın yar-dımlarına bağlı olan başka bir göçmen grubu yok" diyordu. Almanya Merkez Bankası Yö-netim Kurulu Üyesi olduğu dönemde Sarra-zin, Türklerle ağır bir şekilde hakaret ederek şunları söylemişti: "Nasıl ki Kosovalılar Ko-sova'yı yüksek doğurganlıkla ele geçirdiler, Türkler de Almanya'yı böyle ele geçiriyor. Türklerin ve Arapların çok büyük bölümü, sebze ve meyve satmak dışında üretken bir işleve sahip değil. Ben, devletten beslendiği halde devleti reddeden, çocuklarının eğitimi için hiçbir şey yapmayan ve sürekli küçük türbanlı kız üreten birine saygı duymam." Bu sözleri üzerine, Neo-Nazi Partisi NPD, ken-disine Berlin Parti başkanlığını teklif etmişti.

Halen SPD'de siyasete devam eden Sarrazin'in yabancı ve İslamiyet karşıtı fi-

(13) Leslie Woolhead (Yönetmen), Belgesel: *Srebrenica, A Cry from the Grave* (Mezardan Gelen Çığlık), (1999: New York, Thirteen/ WNET Productions).

(14) Alan Travis, "Attack on Afghanistan: ICM Poll," *The Guardian* (12 Ekim 2001).

kirler içeren “Almanya Kendini Yok Ediyor” isimli kitabı, ülkenin en çok satan kitabı oldu. Böylelikle onun marjinal gibi görülen fikirlerini, aslında Almanya’da ne kadar büyük bir toplum kesiminin desteklediği ortaya çıktı. Zaten yapılan bir kamuoyu araştırmasına göre, Almanların yaklaşık yarısı kitabın içindeki görüşleri benimsediğini, yüzde 18’i de Sarrazin’in parti kurması durumunda onu destekleyeceğini ifade ediyor.¹⁵

Kitap, başta Türkler olmak üzere, göçmenlerin Almanya’nın en büyük sorunlarından biri olduğunu öne sürüyor. Ayrıca İslamiyet’in bütün dinlerden farklı olarak diktatörlük, şiddet ve terörizmle sıkı bir bağı olduğunu iddia ediyor. Kamuoyunun bu tip fikirlere artan desteğinden çekinen pek çok siyasetçi, maalesef Sarrazin’in tehlikeli görüşlerine açıkça karşı çıkmak yerine, benzer söylemler kullanarak, siyasi çıkar elde etmeye çalışıyor.

Bunların başında iktidardaki Hristiyan Demokratlar geliyor. CDU lideri ve Almanya Şansölyesi Angela Merkel, Hristiyan Demokratik Birlik’in gençlik kolu toplantısında yaptığı konuşmada, ülkesinde çok kültürlü bir toplum inşa etme çabasının tamamen başarısız olduğunu ifade ediyordu. İnsanların yan yana mutlu bir şekilde yaşamalarını öngören çok kültürlülük (*multikulti*) kavramının işlemediğini söyleyen Merkel, “göçmenlerin topluma daha fazla entegre olması gerektiğini” ileri sürüyordu.

Merkel’in bu sözleri, tam da Almanya’da göçmenlik karşıtı görüşlerin giderek yayılmakta olduğu bir dönemde sarf etmesi, durumu daha da düşündürücü bir hale getirdi. Friedrich Ebert Vakfı tarafından yaptırılan kamuoyu yoklamaları, halkın yüzde 30’unun ülkenin “yabancılar tarafından istila edildiğine” ve “göçmenlerin refah devletinin imkânlarını suistimal etmek üzere ülkede bulunduğu” inandığını ortaya koyuyor. Bir başka araştırma ise toplumun yüzde 55’inin “Müslümanların ekonomi üzerinde bir yük olduğunu” düşündüğünü gösteriyor.¹⁶

Almanya’daki Türklere karşı nefret, sadece söylemde kalmayıp, birçok kez eyleme de dönüştü. Aslında Neo-Nazi terör gruplarının Almanya’da yaşayan Türklere yönelik dehşet verici saldırılarının tarihi, çok eski yıllara uzanıyor. Kadın ve çocuklar da dâhil pek çok Türkün hunharca öldürüldüğü, 1992 Mölln, 1993 Solingen ve 2008 Ludwigshafen kundaklama katliamları, 2004 Köln Türk So-kağı bombalama eylemi ve çeşitli faili meçhul cinayetler, bunlardan sadece birkaçı.

Son dönemde yaşanan en şok edici gelişme, 2000-2006 yılları arasında sekiz Türkün Neo-Nazi grupları tarafından organize bir şekilde katledildiğinin 2011 sonunda tesadüf eseri ortaya çıkması oldu. Bu cinayetlerin işlendiği dönemde, resmî makamların olayları örtbas etme yönünde çaba harcadıklarına ve hatta Alman derin devlet yapılanmalarının cinayetlerde katkısının bulunduğu dair çok ciddi bulgular ele geçti. Cinayetlerin faili olan Neo-Nazi terör hücrelerinde, Almanya’daki Türk toplumunun ileri gelenlerinden altmış sekizinin isminin yer aldığı bir ölüm listesi bulundu. Bu listede yer alanlardan Avrupa Türk İslam Birliği (ATİB) Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Aşkar’ın da ifade ettiği üzere, Müslüman kuruluşları potansiyel terörist yuvası olarak gören Alman makamlarının, Neo-Nazi gruplarına göz yumduğu veya en azından onları hafife aldığı anlaşıldı. Hitlerin ırkçı katliamlarıyla ilgili kötü şöhretini bile henüz üzerinden atamamış Almanya’da, skandalın patlak vermesinin ardından, yetkililer üzüntülerini ifade eden açıklamalar yapma yarışına girdiler.

Bu seri cinayetlerin önlenmesi ve katillerin yakalanması konusunda, Alman polisinin birçok hata yaptığını kabul eden Angela Merkel, “Nefret ve ırkçılığın bu derecesinden dehşete düştük. Bu, ülkemiz için utanç verici bir şok ve dünyadaki itibarımızı tehdit ediyor” demek zorunda kaldı. Daha sonra Federal İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich ve Adalet Bakanı Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, Neo-Nazi terörünü engelle-

(15) *Berliner Morgenpost*, (6 Eylül 2010).

(16) *BBC Türkiye*, (17 Ekim 2010).

medikleri için özür dilediler ve olayların aydınlatılacağı sözünü verdiler.

Alman Federal Meclisi, Türk kurbanlar için saygı duruşunda bulundu. Meclis Başkanı Norbert Lammert, “Eyaletlerin ve federal düzeyde emniyet güçlerinin yıllarca planlanan ve gerçekleştirilen suçları zamanında ortaya çıkarmaması ve engelleyememesinden ötürü utanç duyuyoruz” dedi. Cinayetlerin Türk haraç mafyasının ya da uyuşturucu çetesinin işi olarak gösterilmesinin ve cinayet kurbanlarının bu şekilde töhmet altında bırakılmasının kabul edilemez olduğunu vurgulayarak, Almanya adına kurbanların yakınlarından özür diledi.

Alman Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanı Sigmar Gabriel’in şu samimi itirafı ise Avrupa’da Müslüman ve Türk azınlıklara karşı uygulanan çifte standartlı muameleyi çok güzel özetliyor: “Eğer Almanya’daki bu cinayetler, bir İslamcı örgüt tarafından yapılsaydı ve ölenler Alman olsaydı, bütün cadde-ler kapatılırdı. Devletin bütün birimleri en yüksek mertebede harekete geçirilirdi. Oysa bunların hiçbirisi yapılmadı. Bu konu üzerinde durup düşünülmesi gerekir. Bize yapılsaydı başka şekilde reaksiyon gösterilirdi.”

The Economist dergisinin “Geçmişten Gelen Dehşet: Almanya’da Neo-Nazi Cinayetleri” isimli makalede görüşlerine yer verdiği araştırmacı Hajo Funke’nin bulguları da bu görüşü destekliyor (19 Kasım 2011). Alman yetkililerin aşırı sağcı şiddeti önemsemediğini ifade eden Funke, Anayasanın Korunmasına İlişkin Federal Ofisin tahminlerine göre, Almanya’da 9.500’ü şiddete meyilli olmak üzere, toplam 25.000 ırkçı bulunduğunu belirtiyor. Merkezi Berlin’de olan Amadeu-Antonio Vakfı’nın verilerine göre, 1990 yılından bu yana tam 182 kişi aşırı sağcı terör yüzünden hayatını kaybetti. 2010 senesinde, sadece Doğu Almanya’da 1400 insan ırkçı şiddete maruz kaldı.¹⁷ Funke, bütün bunlara rağmen yine de Alman makamlarının ülkede Neo-Nazi gruplar yerine, sürekli Müslüman topluluklardan gelebilecek terör tehlikesi üzerinde durmasının garipliğine işaret ediyor.

Bu saldırılarla birlikte, Almanya’da aktif olarak faaliyet gösteren ve bazı bölgesel meclislere girmeyi başaran aşırı sağcı Neo-Nazi partisi olan NPD’nin kapatılması gündeme geldi. Aslında 2001 yılında da Federal Anayasa Mahkemesi’ne bu partinin kapatılması yönünde başvuruda bulunulmuştu. Fakat mahkeme, parti yönetiminde çok sayıda Alman gizli servis ajanının bulunduğu ortaya çıktığı ve partinin hangi politikasının kendi kararı olduğunun tespit edilemeyeceği gerekçesiyle, başvuruyu reddetmişti.

1961 yılında imzalanan İşgücü Toplama Anlaşması ile Almanya tarafından çiçeklerle karşılanan Türkler, artık istenmeyen grup haline geldiklerini düşünüyorlar. Bir zamanlar meşhur ırkçı dazlakların bulunduğu dönemde bile, kendilerini şimdiki kadar baskı altında hissetmediklerini belirtiyorlar. Durumun vehameti, bizzat Merkel tarafından çok kültürlülük çabasının fiyaskoyla sonuçlandığının ilan edilmesiyle birlikte, açık bir şekilde ortaya konmuş durumda zaten. Bu tavır, göçmenler üzerindeki baskının artması ve yasal zorlukların daha da katılaşması sonucunu beraberinde getirdi. Görünen o ki bütün Avrupa’da “Farklılıklarda Birleşmek” (United in Diversity) sloganını resmî söylem haline getirmek isteyen liderler, artık kendi ülkelerinde bile bunu sağlamakta zorlanıyorlar. Merkel’in “başaramadık” itirafıysa, geleceğe dair ümitleri kırmaktan başka bir işe yaramadı.

Artan baskıların sonuçlarının şimdiden görüldüğü söylenebilir. Bu kapsamda, özellikle yüksek vasıflı Türkler Almanya’yı terk etmeye başladılar. On yıllardır süren artışın ardından, ilk kez 2008’de Alman pasaportu taşıyan Türk sayısında düşüş oldu. Daha sonraki senelerde de bu azalma devam etti. Her fırsatta Türk göçmenleri suçlayan Almanya’nın yaptığı hatanın geç de olsa farkına varması kaçınılmaz.

Ayrımcılığa uğrayan kalifiye ve yetenekli Türklerin ülkeyi terk etmeye başlama-

(17) Fulya Canşen, “Aşırı Sağ Nasıl Hortladı: Görmeyim, Duymayım, Bilmiyorum,” *Ntmsnbc* (18 Kasım 2011).

sıyla birlikte, konuyu yakından takip edenler, tehlike sinyallerini şimdiden görmüş durumdalar. Örneğin, Alman Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Hans Heinrich Driftman, göçmenlere yönelik tavrın değişmesi gerektiğini vurguluyor. Nitelikli Türklerin ülkeden çıkışı devam ederse, 15 yıl içinde yaklaşık beş milyon kişilik işgücü açığı oluşacağı, vergi ödeyen ve emeklilik fonuna katkıda bulunan insan sayısında sıkıntı yaşanacağı uyarısında bulunuyor. Aynı şekilde Almanya Entegrasyondan Sorumlu Devlet Bakanı Maria Bohmer de “vasıflı işgücü kıtlığı düşünüldüğünde, ülkemiz vasıflı göçmenin getirilerini kaybetmeyi kaldıramaz” diyor.¹⁸

2011’de deşifre olan Neo-Nazi terör yapılanmasının ölüm listesinde ismi bulunan Türklerden Kuzey Ren Vestfalya Eyalet Uyum Meclisi Başkanı Tayfun Keltek’in sözleri, Almanya için yaklaşan tehlikeyi haber veriyor: “Şimdiye kadar Alman devletine güvenim vardı, bu güvenim sarsılıyor. Eğer bir toplumda yüzde 25-30 arasında ırkçı bir taban varsa, bu yüzde 30’un temsilcileri toplumun her kesiminde var. Öğretmeninde var, polisinde var, devletin ajanlarında ve politikacılarında var. Sovyetler Birliği’nin yıkılmasından sonra düşman arayan Batı toplumu İslam’ı keşfetti, Müslümanlara bakış açısı, 11 Eylül’ün de etkisiyle değişti. Politika ve medya, bu düşmanlığı ateşleyen bir tavır içerisinde” (27 Kasım 2011).

Sonuç

Avrupa’nın tarihi derinliklerine uzanan Türk ve Müslüman karşıtlığı, özellikle 11 Eylül sonrası oluşan uluslararası ortamda yükselen düşmanca söylem ve tavırlarla birlikte, nefret tohumlarının Avrupa toplumlarında filizlenmesi için uygun ortam meydana getirmiş oldu. Bu süreç, Türk göçmenlere ve Türkiye’ye yönelik aleyhtarlığı besleyen önemli bir faktör olmakla kalmayıp; Avrupa’nın ge-

leceğini ve hatta iç barışını tehdit edecek boyutlara ulaştı. Nitekim son dönemde yabancı ve göçmen karşıtı politikalarla ön plana çıkan aşırı sağcı partilerin çeşitli Avrupa ülkelerindeki seçimlerde önemli başarılar yakaladıkları görülüyor. Avrupa Komisyonu’nun İçişlerinden sorumlu üyesi Cecilia Malmström’ün de vurguladığı üzere, “Avrupa Birliği, İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana hiç bu kadar çok aşırı sağcı partiyi seçilmiş hükümetlerde ve organlarda görmemişti. Birçok Avrupa ülkesinde yabancı düşmanlığı, popülizm ve ırkçılık yükselişte.”¹⁹ Son yıllarda birçok AB ülkesini derinden sarsan ekonomik kriz, bu durumu daha da kötüleştirdi. Avrupa’da yaşayan en büyük göçmen grup olarak Türkler de bu büyüyen tehlikenin olumsuz etkilerini hissetmeye başladılar.

Avrupa Birliği tarihi krizler ve çözümler tarihi olarak da adlandırılabilir. Birlik ülkeleri şimdiye kadar birçok kez karşılaşılan problemleri az hasarla ve daha fazla entegrasyon yoluyla aşmayı başardılar. Fakat aklıselim sahibi Avrupalı liderlerin de itiraf ettiği üzere, bu kez durum epey ciddi görünüyor. Hele hele Avrupa’daki problemleri çözme makamında olan bazı siyasetçilerin gün geçtikçe dar görüşlülük, dışlayıcılık, siyasi vizyonsuzluk ve küçük ayak oyunları çemberine hapsolmaları, duyulan haklı endişeleri arttırıyor. Bu tip siyasetçilerin ülkelerinde yaşayan Türklere karşı takınmış oldukları hasmane tavır ve kamuoylarından bu konuda gördükleri destek, bunun en çarpıcı yansımaları. Bu problemler bir an önce ele alınıp, geri dönülmez noktaya ulaşmadan önce çözülmezse, sadece Avrupa’da yaşayan Türkler değil, bütün Avrupa kaybedecek. İkinci Dünya Savaşı’nda yaşanan felaketler, tehlikenin boyutları hakkında fazla düşünmeye bile gerek bırakmıyor...

(18) Kirsten Grieshaber, “Skilled Turkish immigrants leaving Germany,” *The Associated Press* (13 Nisan 2011).

(19) Nikolaj Nielsen, “Growing racism spurs rise in extremist parties, commission says,” *EU Observer* (18 Temmuz 2013).